

รหัสพุทธธรรม : ยันต์โสฬสที่วัดหน้าพระเมรุ จ.พระนครศรีอยุธยา

Code of Buddhahamma : Yantra Solasa in Wat Na Phra Meru in Ayutthaya

พระปลัดระพิน พุทธิสาโร

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จ.พระนครศรีอยุธยา

Email : Raphind@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงยันต์โสฬสที่วัดหน้าพระเมรุ จ.พระนครศรีอยุธยา เพื่อสะท้อนคิดเรื่องหลักพุทธธรรมความหมายที่ปรากฏในยันต์ โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการการศึกษาพบว่า

ยันต์โสฬสที่หน้าวัดพระเมรุ ที่เป็นทั้งความเชื่อเกี่ยวกับยันต์อันสัมพันธ์กับความเชื่อความศักดิ์สิทธิ์ ดังปรากฏว่าการที่วัดไม่ได้ถูกเผาในครั้งกรุงศรีอยุธยาทำให้ยันต์กลายเป็นสัญลักษณ์ของความศักดิ์แคล้วคลาดจนกระทั่งในคราวสร้างกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 1 ได้นำยันต์ดังกล่าวไปจารึกร่วมกับหลักเมืองในคราวตั้งเมืองใน นอกจากนี้ยันต์โสฬสเมื่อถอดรหัสความหมายตัวเลข และอักษรขอมแล้ว จะเห็นถึงแนวคิดคำสอนและหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาในแต่หมวดที่ตัวเลขกำหนดอาทิ ยันต์ชั้นสูง ตัวเลข 3 ชั้น ชั้นนอกกลางด้วยเลข 16 ตัว (โสฬส แปลว่า 16 ชั้นฟ้า มีความหมายถึงภูมิชั้นอรุณภูมิอันเป็นถิ่นที่อยู่ของพระพรหมทั้ง 16 ชั้น และหมายถึงพระ พุทธคุณแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า 16 ประการ) การนำเอายันต์ 3 ชนิดมารวมกันไว้ โดยใช้ตัวเลขแทนด้วยความหมายมงคลต่าง ๆ ตรงกลางช่องเล็ก 9 ช่อง คือ ยันต์จตุโร ถัดมาวงกลางเป็นยันต์สูตรตรีนิสิงเห และด้านนอกสุดเป็นยันต์อริยสังโสฬส จากนั้นอักขระด้านนอกที่ล้อมยันต์อยู่คือ พระคาถาบารมี 30 ทศ

คำสำคัญ : รหัสพุทธธรรม,ยันต์โสฬส,วัดหน้าพระเมรุ

Abstract

This article aims to study the talisman at Wat Mueang. Phranakhon Si Ayutthaya To reflect on the Buddha's meaning, which appears in the Talisman. Use the study methodology of relevant papers and research.

The research found that Talons in front of the temple. Both are beliefs about the Yue related to sacred beliefs. It appears that the temple was not burned in the Ayutthaya period, making Yan become a symbol of holiness until it was built in the Rattanakosin period of King Rama I to put the inscription to the city in the time of the city. In addition,

the talisman when removing the meaning of numbers. And the letter will see the concept of doctrine and doctrine in Buddhism, but the number of categories, such as high-class three-layer tales, down with 16 numbers (Soros means 16 blue sky means. The landscape of the landscape is the residence of Brahma 16 floors and refers to the Buddha. Greetings of the Lord Buddha, 16), bringing together three types of talisman. The numbers are replaced with the auspicious meaning in the middle of the small box is 9 yen. And the outmost is the noble Tris. Then the outer character that surrounds the talisman is the spell of charisma 30, etc.

Keywords : Buddhist scriptures, Yan Soros, Wat Phra Na Phra Meru

1. บทนำ

สืบเนื่องจากคณาจารย์และนิสิตสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธในระดับดุษฎีบัณฑิต มีพระอุดม สิทธินายก (ประธานหลักสูตร) พระมหาสุนันท์ สุนนโท (อาจารย์ประจำหลักสูตร) หลังจากเลิกเรียนใน ชั้น ที่ตั้งของ มจร วังน้อย พระนครศรีอยุธยา (4 มกราคม 2561) พอมีเวลา จึงได้นัดแนะกันไปไหว้พระ ใหญ่โดยมีรถตู้พาหนะของพระครูวิโรจน์อินทคุณ นิสิตอีกท่านหนึ่งจากจังหวัดจันทบุรี เดินทางไหว้พระ ใหญ่อาทิ พระนอน วัดอินทประมูล จ.พระนครศรีอยุธยา พระใหญ่วัดไชโย วัดม่วง จ.อ่างทอง และไปจบ ที่วัดม่วงชุม จ.สิงห์บุรี ในเวลาเกือบพลบค่ำ ซึ่งมีพระมหาจินตวัฒน์ จารุวฑฒโน ป.ธ.8 นิสิตซึ่งท่านเป็น เจ้าอาวาสท่านเองไปเยี่ยมวัด เยี่ยมพบปะเพื่อนในคราวเดียวกัน พบปะ พุดคุย จนเป็นที่พึงใจแล้วจึงแยก ย้ายลากันกลับในระหว่างทางกลับนิสิต 1 ในจำนวนหลาย ๆ ท่าน คือพระโอภาส โอภาโส อยู่จำพรรษา และพำนักที่วัด “พระเมรุราชวรวิหาร” หรือวัดหน้าพระเมรุ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รถตู้พร้อม คณะได้แวะส่งท่านซากกลับไปในคราวเดียวกันไปด้วย ก่อนถึงวัดเล็กน้อยท่านก็ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัดที่ อยู่จำพรรษาคือวัดหน้าพระเมรุ หรือชื่อเป็นทางการว่า วัดพระเมรุราชิกการามวรวิหาร ที่ท่านเล่าแบ่งปัน ข้อมูลการลงรถว่า ในช่วงการเสียกรุงในครั้งที่ 2 (พ.ศ.2310) วัดไม่ได้ถูกเผาทำลายเหมือนกับวัดอื่น ๆ ในช่วงเวลานั้น หรือเป็นเพียงวัดเดียวในครั้งอยุธยาที่ไม่ถูกพม่าเผา ด้วยเชื่อว่า “ยันต์โสฬส” สถิตอยู่ ด้านหน้าวิหาร ที่เชื่อว่าเป็นความศักดิ์ของยันต์วัดจึงไม่ถูกเผา พร้อมกับตำนานผ่านการเล่าเรื่องตรงนั้น ผู้เขียนให้สนใจใคร่รู้จึงนำมาค้นคว้าต่อ ในฐานะที่เคยผ่านหูผ่านตายันต์โสฬสมาบ้าง รวมทั้งเป็นความ สนใจส่วนตัว จึงหยิบประเด็นนี้มาเขียนเพื่อสะท้อนคิดเกี่ยวกับยันต์โสฬสที่หน้าวัดพระเมรุ เพื่อ ประโยชน์ต่อการศึกษาพระพุทธศาสนาผ่านการการถอดรหัสธรรม โลกทัศน์ภูมิปัญญา และแนวของคน ในอดีต ที่สร้างประดิษฐ์กรรมความรู้อันสร้างนวัตกรรมสิ่งเชื่อและแผ่ความคิดคำสอนไว้จากพระพุทธศาสนาไว้ ด้วย ซึ่งจะได้ศึกษานำเสนอต่อไป

2. ยันต์กับพัฒนาการของความเชื่อในบริบทสังคมไทย

ในจดหมายเหตุลาลูแบร์ราชอาณาจักรสยาม ของ ซีมอน เดอ ลาลูแบร์ (Simon de la Loubère, ค.ศ. 1642 – 1729/พ.ศ. 2185-2272) ราชทูตของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศส (Louis XIV de France, ค.ศ. 1638–1715/2181-2258) ซึ่งเดินทางมายังกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 1893-2310/1350-1767) ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ. 2199-2231/1656–1688) เพื่อเจริญสัมพันธไมตรีกับกรุงศรีอยุธยาในพุทธศักราช 2230/1687 ลาลูแบร์ได้กล่าวไว้ว่า ได้พบกลเลขชนิดหนึ่งที่ชาวอยุธยานับถือกันว่าศักดิ์สิทธิ์ และยันต์ตัวเลขชุดนี้คือรากฐานของอัตราทวาทสมงคลในคัมภีร์ตรีนิสิงเห ลาลูแบร์ ได้ขนานนามตัวเลขชุดนี้ว่า Siamese Method ในบันทึกของลาลูแบร์ ยังกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า เคยพบตัวเลขชุดเดียวกันนี้ที่เมือง สุรัต ในประเทศอินเดียและอีกหลายแห่ง (De La Loubère 2014, 622-626) ซึ่งสันนิษฐานได้ว่าอาณาจักรอยุธยา น่าจะรับเอาความคิดทางคณิตศาสตร์มาจากอาณาจักรโพ้นทะเลอาณาจักรโคอาณาจักรหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชาวไทยโบราณรู้จักระบบคณิตศาสตร์ที่มีความซับซ้อนมากกว่าการบวก ลบ คูณ หาร โดยทั่วไปมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาหรือก่อนหน้านั้น นอกจากนี้ยันต์เป็นสิ่งเชื่อในสังคมไทย เป็นความขลังความศักดิ์สิทธิ์ แต่อีกนัยหนึ่งยันต์เป็นองค์ความรู้และภูมิปัญญาของผู้เขียนยันต์ และพระพุทธรูปเป็นแฝงคติคำสอน บันทึกคำสอนผ่านภูมิปัญญาหรือจารึกคำสอนในทางพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ ส่วนผู้เขียนเมื่อได้ยินเรื่องของวัดหน้าพระเมรุ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่เนื่องเกี่ยวกับยันต์ จึงให้ต้องมาค้นคว้าศึกษาพร้อมถอดรหัสธรรม ความเชื่อและภูมิปัญญาของคนในอดีตว่ามีโลกทัศน์และระบบคิดในการบันทึกคำสอนผ่านตัวเลข ผ่านยันต์ และคติความศักดิ์สิทธิ์ตามทัศนคติของคนในอดีต ทั้งเป็นการบันทึกประวัติศาสตร์แนวคิดด้วยยันต์กรรมของสิ่งประดิษฐ์ทางพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ ยันต์ที่ปรากฏที่หน้าวัดพระเมรุ จะมีตำนานบอกเล่าในเชิงของประวัติศาสตร์ กรณีวัดไม่ถูกเผาด้วยเหตุผลว่าเป็นวัดของสามเณรพม่า ไม่ถูกเผาพระมียันต์โสฬสปกป้อง พรางตาไม่ให้ข้าศึกศัตรูเห็น ทั้งหมดเป็นความเชื่อ แต่อีกนัยหนึ่งความเชื่อของยันต์โสฬสได้ถูกนำไปเป็นสัญลักษณ์ทางความเชื่อสู่ประดิษฐ์กรรมว่าด้วยยันต์ที่พบหลักฐานในประวัติศาสตร์ไทย ดังปรากฏในงานวิจัยเรื่อง “ความเชื่อเรื่องยันต์ในล้านนาจากมุมมองพระพุทธศาสนา” (พระครูสิริปริยัตยานุศาสตร์ และคณะ, 2562 : 1999-2022) ผลการวิจัยพบว่า

“... “ยันต์” หมายถึง ตารางลายเส้นที่ขีดขวางไปมาสำหรับลงคาถา มีวิวัฒนาการเชื่อมโยงกับแนวคิดเรื่อง “มนต์” ในคัมภีร์ศาสนาพราหมณ์ มีทั้งแนวคิดของยุโรป แอฟริกา เอเชีย และประเทศไทย วัดอุประสงค์เพื่อคุ้มครอง ป้องกัน เมตดาเสน่ห์ มี 2 รูปแบบ คือ ลายเรขาคณิต และ ลายรูปภาพ องค์ประกอบของยันต์ มีผู้ทำวัสดุ ฤกษ์ยาม อักษร คาถา เครื่องสักการะ กระบวนการสร้างยันต์ประกอบด้วย การตั้งชื่อยันต์ วิธีการทำ การลงยันต์...”

หรือการพูดถึงยันต์ “ตรีนิสิงเห ซึ่งเป็นยันต์ที่นิยมในประเทศไทยมาตั้งแต่โบราณ สันนิษฐานว่าเขียนขึ้นโดยกลุ่มช่างพื้นบ้านที่มีความเชี่ยวชาญงานจิตรกรรมไทย” ที่ปรากฏในงานวิจัยเรื่อง “จิตรกรรมภาพยันต์ตรีนิสิงเห เพดานหอพระไตรปิฎก วัดป่าไผ่ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี”

(สิโรตม์ ภินันท์รัชต์ธร,2561: 47-96) ที่เสนอว่า “ที่สันนิษฐานว่าเขียนขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ลงมา ภาพเขียนแห่งนี้มีความหมายถึงยันต์ตรีนิสิงเห” หรือในงานเรื่อง “ยันต์..ความพันผูกทางพุทธธรรม ภาษา และ ศิลปะ” (อัญชลี กีบป็นส์,2559: 169-202) ที่เสนอผลการศึกษาว่า

“...ประโยชน์ที่แท้จริงของยันต์ที่พันผูกกับพุทธธรรม และ สามารถได้รับอานุภาพจาก ยันต์อย่างสมบูรณ์ トラบเท่าที่ผู้เลื่อมใสศรัทธาในยันต์นั้นๆ มีความรู้ความเข้าใจ ถอดกล ความหมายที่ซ่อนสอนไว้ภายใต้อักขระ ย่อแต่ละตัวหรือเลขสูตรแต่ละช่องที่บันทึกไว้บนยันต์ นำยันต์มาเป็นเครื่องระลึก เครื่องเตือนสติ เครื่องชี้แนะวิถีปฏิบัติและดำเนินชีวิตไปในแต่ละวัน อย่างถูกต้อง ตามครรลองธรรม เพราะวิถีความเชื่อที่พัฒนาขึ้นด้วยปัญญา จากความศรัทธา สู่ การปฏิบัติ...”

ในงานเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในยันต์ไทย” (จิระ โขติ เกิดแก้ว,2555: 55-72) ที่ให้ผลการศึกษาว่า

“...รูปแบบของยันต์ไทยจะมีรูปทรงแบบเรขาคณิตคือ ทรงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม และรูปทรงอิสระที่มีอย่างหลากหลาย...ยันต์ หมายถึง การย่อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา และความเชื่ออื่นๆ ให้สั้นลงเพื่อสะดวกแก่การจดจำและนำไปใช้ โดยสื่อผ่านรูปทรง ลายเส้น รูปภาพ อักขระ ตัวเลข คาถา ชื่อยันต์ และองค์ประกอบอื่นๆ ซึ่งพัฒนามาจากความเชื่อใน คัมภีร์อรรถรพเวทผ่านทางศาสนาพราหมณ์และพุทธศาสนาแบบม้นทรยาน ผสมผสานกับความ เชื่ออื่นๆ ในสังคมไทยจนกลายเป็นอัตลักษณ์ของยันต์ตั้งแต่ยุคสุวรรณภูมิจนถึงปัจจุบัน...”

รูปแบบของยันต์ไทยจะมีรูปทรงแบบเรขาคณิตคือ ทรงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม และรูปทรง อิสระที่มีอย่างหลากหลาย แต่ถ้ากล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการใช้จะมี 2 ประเภท คือ ยันต์ที่นำไปใช้ ในทางที่ดี เช่น ป้องกันภัย ทำให้เกิดโชคลาภ เป็นต้น จัดเข้าในไสยศาสตร์ขาว และยันต์ที่นำไปใช้ในทาง ที่ไม่ดี เช่น ทำร้ายคนอื่นให้ฉิบหาย ยันต์ หมายถึง การย่อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและความเชื่อ อื่นๆ ให้สั้นลงเพื่อสะดวกแก่การจดจำและนำไปใช้ โดยสื่อผ่านรูปทรง ลายเส้น รูปภาพ อักขระ ตัวเลข คาถา ชื่อยันต์ และองค์ประกอบอื่นๆ ซึ่งพัฒนามาจากความเชื่อในคัมภีร์อรรถรพเวทผ่านทางศาสนา พราหมณ์และพุทธศาสนาแบบม้นทรยาน ผสมผสานกับความเชื่ออื่นๆ ในสังคมไทยจนกลายเป็นอัต ลักษณ์ของยันต์ตั้งแต่ยุคสุวรรณภูมิจนถึงปัจจุบัน หรือในงานเรื่อง “ความสำคัญของระบบเลขในคัมภีร์ ตรีนิสิงเห” (ณัฐธัญ มณีรัตน์, ชานปวีช ทัตแก้ว,2562: 144-161) ที่สะท้อนผลการศึกษาว่า “... ตัวเลข พื้นฐานที่ใช้ในยันต์เกี่ยวข้องกับดวงดาว,มีการนำเอาแนวคิดทางศาสนา โดยเฉพาะพุทธปรัชญามาใช้ อธิบายตัวเลข การศึกษาเลขยันต์ของชาวพุทธไทยโบราณกำหนดให้ศึกษาคัมภีร์ตรีนิสิงเห ซึ่งจัดอยู่ใน คัมภีร์ลพวงหลักหนึ่งใน 5 ปกรณ์ เนื่องจากคัมภีร์เล่มนี้มีบทบาทสำคัญในการประกอบพิธีกรรมทางไสย ศาสตร์และการใช้เลขศาสตร์...” และในงานเรื่อง คัมภีร์ตรีนิสิงเห : การตรวจสอบชำระและบทบาทใน สังคมไทย (ณัฐธัญ มณีรัตน์,2560) ที่ให้ผลการศึกษาไว้ว่า

วิชาเลขยันต์เป็นสิ่งสำคัญของการศึกษาไสยศาสตร์ในประเทศไทย เลขยันต์มีบทบาท ในวิถีชีวิตของผู้คนจากอดีตถึงปัจจุบัน การศึกษาวิชาไสยศาสตร์แบบโบราณ ผู้ศึกษาจะต้อง

ศึกษาคัมภีร์ลพพงเป็นอย่างดี เริ่มต้นด้วยคัมภีร์ปถมัง จากนั้นจึงศึกษาคัมภีร์ลพพงสำคัญอีก 4 คัมภีร์ เนื่องจากคัมภีร์ลพพงเป็นบาทฐานสำคัญในการเข้าใจระบบเลขยันต์ คัมภีร์ตรีนิสิงเห เป็นหนึ่งในคัมภีร์ลพพงสำคัญทั้ง 5 คัมภีร์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเลข การแทนค่าตัวเลขและที่มาของ ตัวเลขต่าง ๆ ช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจเลขที่ใช้ในระบบเลขยันต์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง คัมภีร์ตรีนิสิงเห เป็นคัมภีร์ที่หลงเหลือต้นฉบับอยู่น้อยที่สุด การสืบทอดองค์ความรู้ก็เหลืออยู่น้อยเช่นกัน การตรวจชำระต้นฉบับจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อรักษาองค์ความรู้ไว้ไม่ให้สูญหาย คัมภีร์ตรีนิสิงเห ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ส่วน คือ บทนมัสการครู การทำอัตราทวาทสมงคล ที่มาของอัตราทวาทสมงคล การคุณหารอัตราทวาทสมงคลและอุปเท่ห์...ตรีนิสิงเหไม่เพียงประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับศาสนา แต่ยังมีบทบาทสำคัญในสังคมไทยนับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ ด้านวิทยาการความรู้โบราณ ด้านศาสนาและความเชื่อ ด้านสังคมและวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องยืนยันความสำคัญของคัมภีร์ตรีนิสิงเหต่อสังคมไทย...

รวมไปถึงในงานวิจัยเรื่อง “องค์พระและสุนิพพานในคัมภีร์ตรีนิสิงเห” (ณัฐฉัญ มณีรัตน์, ชานปวีช ทัดแก้ว, 2561: 8-26) ที่สะท้อนข้อมูลว่า “...คัมภีร์ตรีนิสิงเหมีการใช้ระบบตัวเลข เพื่อสร้างสัญลักษณ์บางอย่างใช้อธิบายแนวคิดที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับปรมัตถธรรมผ่านกระบวนการทางคณิตศาสตร์...” รวมทั้งงานวิจัยเรื่อง “คง เข้ม ขำม ชลิ่งเครื่องรางล้านนา” (วิลักษณ์ ศรีป่าซาง, 2558: 13-27) ที่พูดถึงเครื่องรางในวิถีแห่งล้านนาที่รวมทั้งฝ่ายยันต์ด้วยที่สะท้อนผลการศึกษาว่า “เครื่องรางเหล่านี้เป็นทั้งของโบราณ เป็นงานศิลปะอุดมด้วยความเชื่อ...”

นอกจากนี้ในบริบทของประเทศที่เป็นอนุชาคนย์ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังปรากฏในฟิลิปปินส์ ในงานศึกษาเรื่อง “The Traditional Tattoos of the Philippine Cordillera Region: A Study on their differences in Appearance, Causes and Discursive Strengths” (F.P.A. Demeterio III, Janette Calimag, Mr. Bren Zafra, & Ms. Lady Aileen Ambion, 2016) ในเมียนมาร์ ดังปรากฏในงานศึกษาเรื่อง “Tattoo Art in Myanmar Culture: Special Reference with State Bondsman of Cavalry Corps” (Moe Moe Oo, 2016) หรือการสักยันต์ในกลุ่มชาติพันธุ์มาลาญมาเลเซีย ในงานวิจัยเรื่อง “A Pilot Study on Tattooing Culture in Peninsular Malaysia” (T. Nataraja Moorthy, 2015) หรือในวิถีแห่งอินโดนีเซีย ในงานเรื่อง “Tribal Tattoos of Indonesia: An Ancestral Art.” (Lars Krutak, 2014 Pp. 188-192) ในเวียดนาม ดังงานศึกษาเรื่อง “The Changing Status of Tattoos in Vietnamese Society” (Hannah Stephenson, 2019) ประเทศไทย “Thai Magic Tattoos The Art And Influence of Sak Yant” (Drouyer, Isabel; Drouyer, Rene, 2013) หรือวิถีแห่งอักษรขอมในบริบทของวัฒนธรรมไทยลาวซึ่งหมายถึงยันต์ด้วยดังปรากฏในงานเรื่อง “AKSOON KHOOM: Khmer Heritage in Thai and Lao Manuscript Cultures (Jana Igunma) และในบางประเทศ อาทิ จีน ญี่ปุ่น ดังปรากฏในงานเรื่อง “Japanese traditional tattooing in modern Japan” (Dag Joakim Gamborg, 2012) ที่ยกมาทั้งหมดสะท้อนให้เห็นถึงวิถีของยันต์กับความเชื่อซึ่งเป็นวิถีทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ ดังที่ยกมาเป็นกรณีเชื่อมโยงให้ปรากฏเป็นต้น

ภาพที่ 1 อุโบสถวัดหน้าพระเมรุ อันเป็นที่มาของไสพส (ภาพ : ผู้เขียน 22 เมษายน 2563)

3.แนวคิดของยันต์กับความศักดิ์สิทธิ์

ยันต์ในปัจจุบันถูกสร้างผ่านโลกทัศน์ของความศักดิ์สิทธิ์ ในฐานะที่ผู้เขียนมีพระอุปัชฌาย์เป็นพระเกจิ คือหลวงพ่อดอม อมโร (พระราชพฤตมาจารย์/พ.ศ.2463-2541) อดีตเจ้าคณะจังหวัดสุโขทัย (ดิเรก ตัวลอย และคณะ,2563) ที่มีความเกี่ยวข้องกับยันต์กันไฟของท่านที่บ้านไหนเอาไปบูชาจะมีความศักดิ์สิทธิ์ป้องกันไฟได้ โดยมีประวัติว่ายันต์ดังกล่าวจารึกอยู่ในหัวเสาวิหารหลวงพ่อบุชาที่วัดคูหาสุวรรณ จ.สุโขทัย ถูกไฟไหม้ แต่พอส่วนที่ยันต์ติดอยู่และบริเวณใกล้เคียงไม่ไหม้ไฟ เมื่อรู้คั่นพบยันต์ดังกล่าวจึงเป็นคติความเชื่อว่ายันต์ดังกล่าวกันไฟได้ หลวงพ่อดอมจึงนำมาเป็นยันต์ที่ใช้จาร จารึกในโอกาสต่างตามคิดว่ายันต์กันไฟดังปรากฏในอุทยานภาพหนึ่งของท่าน ในส่วนแนวคิดที่ปรากฏนับมาแต่อดีตยันต์ถูกศักดิ์ในตัวคน หรือถูกเขียนในผ้าประเจียด เสื้อยันต์ นัยหนึ่งเป็นการบันทึกคำสอน นัยหนึ่งเป็นการเสริมแรงเพื่อป้องกันภัยตามคติความเชื่อแต่โบราณดั่งกรณีคนไทใหญ่กับการสักไว้เต็มตัวเพื่อเป็นการแสดงถึงความเป็นเพศชายที่เข้มขลังและทำหน้าที่ปกป้อง ดังในงานของ Joe Cummings (2011) ในงานศึกษาเรื่อง “*Sacred Tattoos of Thailand: Exploring the Masters, Magic and Mystery of Sak Yan*” หรือในงาน Drouyer, Isabel; Drouyer, Rene. (2013) เรื่อง *Thai Magic Tattoos The Art And Influence of Sak Yant*” โดยงานศึกษาก็จะออกไปในทางความเชื่อเกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่ในกลุ่มของชาวไทย และได้ส่งกระจายเป็นอิทธิไปยังกลุ่มชาวจีนโพ้นทะเล อาทิ ในสิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย เป็นต้น ดังปรากฏในงานที่ยกมากล่าวอ้าง

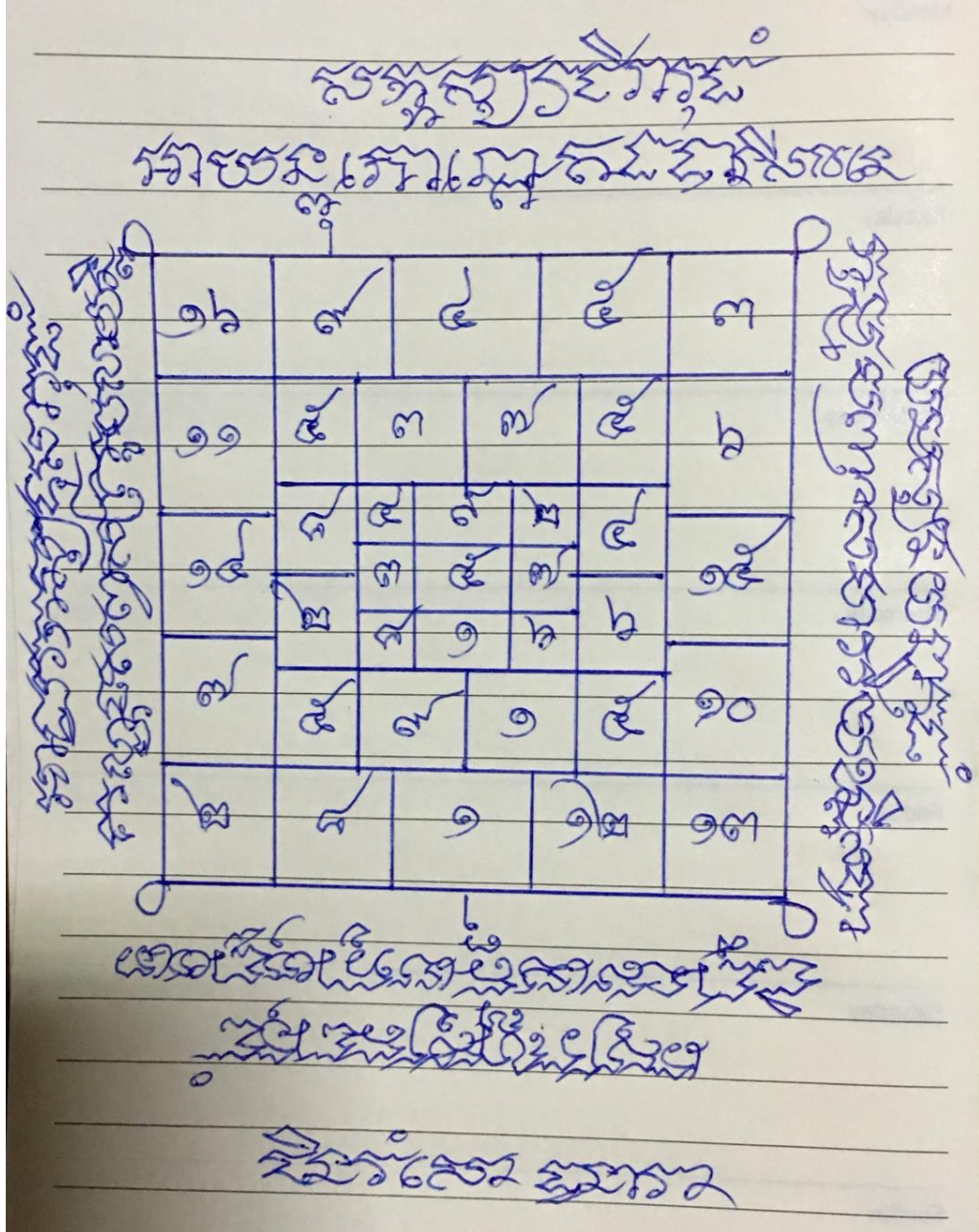
ในส่วนยันต์ไสพสกับความศักดิ์สิทธิ์ตามคิดว่าด้วยความศักดิ์สิทธิ์ หากดูยันต์พัฒนาการของยันต์จะมีความเกี่ยวข้องกับความศักดิ์ดั่งกรณีของยันต์ที่วัดหน้าพระเมรุ ก็จะมีตำนานความศักดิ์สิทธิ์เช่นปกป้องภัย เเผาไม่ไหม้ และคาดว่าจะเป็นคติ หรือแนวคิดเมื่อครั้งรัชกาลที่ 1 (พ.ศ.2325-2352) ได้นำยันต์หน้าพระเมรุไปจารึกในเสาหลักเมืองด้วยประหนึ่งเป็นแนวคิดที่แคล้วคลาด ปลอดภัย รวมไปถึงปกป้องบ้านเมือง ซึ่งแนวคิดความเชื่อนี้ถูกส่งต่อไปยัง สมเด็จพระสังฆราช (แพ ตีสุทธโว,พ.ศ.2399-2487 อายุ 89 ปี) สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ 12 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ.2481-2487) วัดสุ

ทัศนเทพวรากรมราชวรมหาวิหาร ผู้เจนจบใน พระยันต์ร้อยแปด ทรงพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นยันต์อันวิเศษสุดกว่ายันต์ทั้งปวง พระองค์ได้นำไปประทับในพระอุโบสถของวัดสุทัศนเทพวราราม และเขียนสอดใส่ไว้ใต้หมอนหนุนศีรษะตลอดเวลา จนกระทั่งท่านมรณภาพเมื่อปี พ.ศ.2487 ลูกศิษย์จึงได้พบแผ่นยันต์มหาโสฬสมงคล วางไว้ใต้หมอนของท่าน ลูกศิษย์ในชั้นหลังได้นำยันต์ดังกล่าวมาทำเป็นตระกรุด หรือเกจอีกท่านหนึ่งหลวงพ่อดัด วัดชಾಯนา (พระพุทธรวิริยากร,พ.ศ.2475-2552 อายุ 77 ปี) ก็มีชื่อเสียงฤทธานคมจากการใช้ยันต์โสฬสอาจารย์ในตระกรุดของท่าน ซึ่งเป็นที่กล่าวขานของศิษย์ในตระกรุดหลวงพ่อดัด หรือ “ตะกรุดโทนมหาโสฬสมงคล” หลวงปู่เอี่ยม (พ.ศ.2359-2439,อายุ 80 ปี) วัดสะพานสูง อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี หลวงปู่เอี่ยม ก็ได้อัญเชิญไปดัดแปลงจัดสร้างเป็นตะกรุดโสฬสจนเป็นที่ขานนามของท่าน "ยันต์โสฬสมงคลและยันต์โสฬสมหามงคล" จัดเป็นยันต์ชั้นสูง ทำเป็นตัวเลข 3 ชั้น ชั้นนอกกลางด้วยเลข 16 ตัว (โสฬส แปลว่า 16 ชั้นฟ้า มีความหมายถึงภูมิชั้นอรุณภูมิอันเป็นถิ่นที่อยู่ของพระพรหมทั้ง 16 ชั้น และหมายถึงพระพุทธคุณแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า 16 ประการ) ก็มีตำนานและเป็นที่เล่าขานเนื่องด้วยยันต์โสฬสด้วยเช่นกัน ดังนั้นยันต์ในมิติของความศักดิ์สิทธิ์จึงมาพร้อมกับยันต์ โดยในความเป็นยันต์เป็นโลกทัศน์ที่เชื่อมกับประวัติศาสตร์และการเกิดขึ้นของยันต์ ในองค์รวม เพื่อสิทธิ์ประโยชน์ของการเกิดขึ้นหรือการเริ่มของของสิ่งที่เกิดขึ้นจนกระทั่งปัจจุบัน

ในงานของกิตติพัฒน์ เพ็ชรทองนะ (2551) เรื่อง “การตั้งชื่อยันต์ของคนไทย” ซึ่งได้สะท้อนผลการศึกษาว่า “ความเชื่อและค่านิยมของคนไทยหลายประการ ได้แก่ความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาฮินดู ความเชื่อเกี่ยวกับผีसाงเทวดา ความเชื่อเกี่ยวกับโหราศาสตร์ ความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง และค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งพิงปรารภ...” หรือในงานของ Simart Prateepavanich (2015 : 59-73) เรื่อง *The development of fashion from the beliefs and amulets of Thailand* หรือในชื่อภาษาไทยว่า “การพัฒนาเสื้อผ้าแฟชั่นจากความเชื่อ และเครื่องรางของขลังของไทย” ที่ออกแบบผลิตภัณฑ์ผ่านชุดความเชื่อว่าด้วยเรื่องของความขลังศักดิ์สิทธิ์ดังกรณีของเสื้อยันต์ เป็นต้น หรือในงานของ วานิช บัวแยม (2556,หน้า 6) เรื่อง “ศึกษาแนวคิดยันต์รูปตัวละครรามเกียรติ์” ปรากฏข้อมูลว่า“...ยันต์โสฬสมหามงคล ซึ่งเป็นการนำเอานามของเทวดาและศาสตราวุธ 4 ชนิด ลงไว้ตามด้านต่าง ๆ ส่วนอักขระตั้งแต่ นโมพุทธานะ..เป็นต้นไป ได้ถูกนำมาประดิษฐ์เป็นยันต์พระเจ้านโม หรือยันต์ปฐมอักขระซึ่งเป็นยันต์สี่เหลี่ยมภายในแบ่งเป็น 25 ช่อง แต่ละช่องมีอักขระหนึ่งตัวเดินด้วยกลนำหมากรุก” (เทพย์ สาริกบุตร,2501,หน้า 127) ยันต์โสฬสมหามงคล "ยันต์โสฬสมงคล" และ "ยันต์มหาโสฬสมงคล" จัดเป็นยันต์ชั้นสูง ทำเป็นตัวเลข 3 ชั้น ชั้นนอกกลางด้วยเลข 16 ตัว (โสฬส แปลว่า 16 ชั้นฟ้า มีความหมายถึงภูมิชั้นอรุณภูมิอันเป็นถิ่นที่อยู่ของพระพรหมทั้ง 16 ชั้น และหมายถึงพระพุทธคุณแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า 16 ประการ) พระมหายันต์นี้ปรากฏหลักฐานในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 (พ.ศ.2325/1782-2352/1809) ทรงตั้งศาลหลักเมือง เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2325/1782 โปรดให้อัญเชิญ "ยันต์มหาโสฬสมงคล" ประดิษฐานไว้ที่ส่วนยอด เพื่อนำความเจริญรุ่งเรืองและมหามงคลยันต์โสฬสมงคลเป็นมหายันต์ที่เกิดจากการนำเอายันต์ 3 ชนิดมารวมกันไว้ โดยใช้ตัวเลขแทนด้วยความหมายมงคลต่าง ๆ ตรงกลางช่องเล็ก

9 ช่อง คือ ยันต์จตุโร ถัดมาวางกลางเป็นยันต์สูตรตรีนิสิงเห และด้านนอกสุดเป็นยันต์อริยสังโสฬส จากนั้นอักษรด้านนอกที่ล้อมยันต์อยู่คือ พระคาถาबारมี 30 ทศ

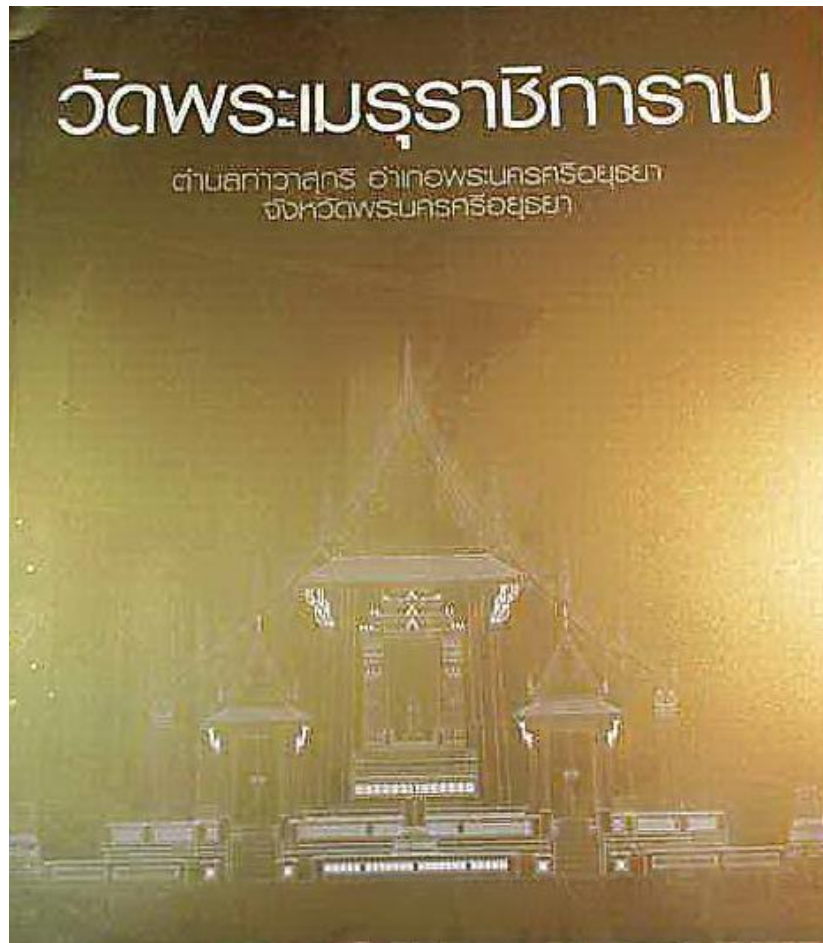
4.การถอดรหัสธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาในยันต์โสฬส

ภาพที่ 2 ยันต์โสฬส ลายเส้นโดยพระครูวินัยธรเอก ชินวิโส เมื่อ 28 มกราคม 2561

จากหนังสือหนังสือวัดพระเมรุราชิการาม (วัชร สวามิวัศค์, 2559) พิมพ์ขึ้นเพื่อสมโภช 513 ปี วัดหน้าพระเมรุ และถูกมอบให้ผู้เขียนโดยหลวงพี่โอภาส โอภาโส ที่อยู่วัดแห่งนี้ เมื่อได้หนังสือมาก็พลิกอ่านด้วยความสนใจ ซึ่งในหนังสือกล่าวถึงยันต์ ที่ทำด้วยแผ่นดินเผาติดเหนือประตูทางเข้าพระอุโบสถ 21

แผ่น มี จารึกแผ่นแรก แปลความว่า "ท่านผู้เจริญ ขอให้ท่านศีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ชันติ อธิษฐาน เมตตา จงมาแก่ท่านทั้งหลาย ขอศัตรูของท่านคงหลีกหนี"

ภาพที่ 3 ภาพปกหนังสือที่ พระโสภา โสภาส จัดมอบให้เป็นที่ระลึกและผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และนำมาเรียบเรียงดังปรากฏ (ภาพ : ผู้เขียน)

ส่วนแผ่นที่ 2 ก็แปลความหมายคล้ายกันคือ "เชิญท่านผู้เจริญทั้งหลาย คือ ทาน ศีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ชันติ สัจจะ อธิษฐาน พร้อมเมตตา อุเบกขา มา ณ ที่นี้ จงจับอาวุธขึ้น ต่อยุทธ

คาถานี้เรียกว่า คาถาอาวุธหรือคาถาอายันตุโกนโต หรือคาถาพระพุทธเจ้าปราบมาร (ลักษณะของคาถาก็คือ บารมี 10 ทศ ของพระโพธิสัตว์ที่ปรารถนาจะเป็นพระพุทธเจ้า)

ปรากฏเป็นยันต์นั้นเรียกว่า ยันต์โสฬสมงคล ในหนังสือนี้อธิบายว่า ยันต์โสฬสมงคล เป็นสัญลักษณ์แทนสิ่งมงคล 16 อย่าง เช่น เลข 9 แทนโลกุตระธรรม 9 อย่าง คือ มรรค 4 ผล 4 และนิพพาน 1 เลข 5 แทนพระพุทธเจ้า 5 พระองค์ ในภัทรกาลป็นี่

ตัวเลขในกรอบชั้นกลาง เรียก ตรีนินสิงเห หมายถึง เลข 3 ตัว 4 ชุด โดยวัตถุประสงค์คือ นำตัวเลข 3 ตัวมารวมกันได้เท่ากับ 15 โดยทุกกลุ่มจะมีเลข 5 ที่น่าจะหมายถึงพระพุทธเจ้า 5 พระองค์ เป็นแกนหลัก ส่วนชั้นใน ก็ประกอบด้วยตัวเลข 9 ตัว เช่นเดียวกับชั้นนอก

ในหนังสือรอยสักสยาม (สังคีต จันทนะโพธิ, 2552) ให้ความหมายของเลขในยันต์ที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาไว้ดังนี้

เลข 1 หมายถึงคุณแห่งนิพพาน ซึ่งมีเพียงหนึ่งเดียวไม่แยกเป็นสภาวะ เอก มคฺเค วิสุทฺธิยา (ส.ม.(บาลี) 19/753-754/222) ทางสายเอก มีเพียงสายเดียว คือพระนิพพาน ดังนั้นรหัสธรรมคำสอนที่ปรากฏในยันต์จึงถูกต้องความเป็น 1 ซึ่งเป็นแนวคิดที่มาพร้อมกับการฝังตัวเลข รวมไปถึงปรากฏในสถาปัตยกรรมการก่อสร้างด้วยเช่นกัน

เลข 3 หมายถึงคุณแห่งพระรัตนตรัย

เลข 4 หมายถึงคุณแห่งมรรคผล 4 หรือพรหมวิหาร 4

เลข 5 หมายถึงคุณแห่งศีล 5

เลข 8 หมายถึง คุณแห่งพระกรรมฐาน

เลข 9 หมายถึงคุณแห่งมรรค 4 ผล 4 นิพพาน 1

เลข 10 หมายถึงคุณแห่งครูบาอาจารย์

เลข 14 หมายถึงคุณพระสงฆ์เจ้า

เลข 38 หมายถึงคุณพระธรรมเจ้า เป็นต้น

ในความหมายอื่น สมเด็จพระสังฆราชแพ วัดสุทัศน์ ให้ ความหมายที่ต่างไปจากความหมายในหนังสือวัดพระเมรุ ราชิการาม ก็คือ ตัวเลข 16 ตัว ชั้นนอก หมายถึง ภูมิชั้นรูปพรหม ซึ่งมี 16 ชั้น และหมายถึงพุทธคุณแห่งองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า 16 ประการด้วย

ดังนั้นข้อมูลที่ปรากฏเป็นวิธีคิด ผ่านการตีความว่าด้วยหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่ผสมศาสตร์เข้าด้วยวิธีการตีความผ่านตัวเลขที่ปรากฏ พร้อมกันนี้ยังอาจมีแนวคิดตีความอาจมีหลักธรรมอื่น ๆ ที่สามารถอธิบายผ่านศาสตร์แห่งตัวเลขได้ในหลาย ๆ กรณีแต่ก็สามารถทำให้เห็นว่าเป็นบทสรุปที่ชัดเจนว่ายันต์ได้ก่อให้เกิดคุณค่า

5. วิถีพุทธธรรมในยันต์และในยันต์โสฬสที่หน้าวัดพระเมรุ

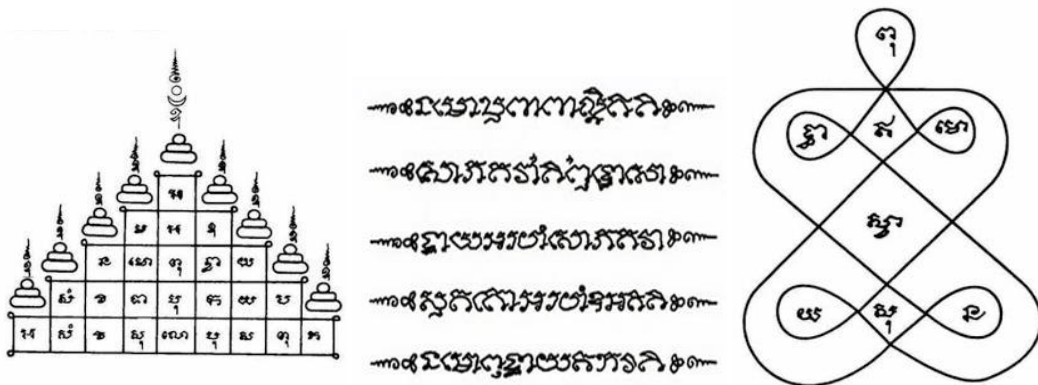
หากนำแนวคิดเรื่องยันต์ที่ปรากฏในพัฒนาการทางสังคมไทย ที่เนื่องด้วยพระพุทธศาสนาจะพบว่ายันต์เป็นกลไกร่วมทางสังคมส่งผลให้เกิดเงื่อนไขของการคงอยู่และการขับเคลื่อนร่วมกันไปข้างหน้าต่อความอุดมคติ หลักการคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏนับแต่ครั้งพุทธกาล ซึ่งสามารถจำแนกวิถีพุทธธรรมในยันต์ทั่วไปและเจาะจงไปเฉพาะที่วัดหน้าพระเมรุ ซึ่งสามารถจำแนกได้คือ

1. โลกทัศน์ทางพระพุทธศาสนา วิธีการจดคำสอนไว้ในอดีตเป็นด้วยภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ และใช้โลกทัศน์ความรู้ทางพระพุทธศาสนา บรรจุไว้ในตัวคนนัยหนึ่งว่าด้วยความหลังศักดิ์สิทธิ์ แนวคิดที่ 2 ว่าด้วยการบรรจุหรือรักษาองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนา คนพอมีสึกสงครามหรืออพยพย้ายถิ่น องค์ความรู้เหล่านั้นก็จะติดตามตัวคนไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ดังนั้นยันต์จึงสัมพันธ์กับระบบคิดทางพระพุทธศาสนาหากมองในกลจักร จะเห็นการวางระบบจากศูนย์กลางออกจากด้านใน การบวกก้นของเลขในยันต์แล้วได้ การเขียนอักษรย่อ อาทิ

(1) **ยันต์มหาอุตม์** - ช่วยเรื่องการคงกระพันชาตรี และเมตตามหานิยม มีถอทรหัสอักษรแล้วจะพบว่า อักษรที่จารึกด้วยคำว่า นโม พุทธายะ อิศवासु อ-อิติปิโส, สวา-สวากขาโต สุ-สุปฏิปันโน)

(2) **ยันต์ 5 ยอด** - สื่อถึงความคุ้มกันภัย และอันตรายทั้งปวง หรือแคล้วคลาดปลอดภัย ยันต์ 5 ยอด มีอักษร [แถวที่ 1] “อะ-ส-วิ-สุ โล-ปุ-สะ-พุ-กะ” เมื่อถอดความออกมาจะเป็นข้อความที่กล่าวถึงการสรรเสริญพุทธคุณที่ย่อคำหน้าของพุทธคุณมา อ เท่ากับ อรหัง ส เท่ากับ สัมมาสัมพุทโธ/วิ-วิชาจรณสัมปันโน/สุ-สุคโต/โล-โลกวิทู อนุตโร/ปุ-ปุริสทัมมาสารถิ/ส-สัตถาเทวมานุสาณัง/พุ-พุทโธ/กะ-ภควาติ [แถวที่ 2] “ส-วิ-ธา-ปุ-กะ-ยะ-ปะ” ซึ่งถอดรหัสออกมาเป็นอักษรย่อในคัมภีร์อิทธิธรรม 7 คัมภีร์ อันประกอบด้วย ส-สังคณี/วิ-วิมังค์/ธา-ธาตุกถา/ปุ-ปุคคัลบัญญัติ/ก-กถาวิตถุ/ย-ยมก [แถวที่ 3] “นะ-โม-พุทฺธายะ” [แถวที่ 4] มีอักษรย่อว่า มะ - อะ - อุ ถอดความได้ว่า ม-มนุสสาณัง ซึ่งเป็นการกล่าวถึงพุทธคุณหรือคุณของพระพุทธเจ้า ในส่วน อะ-อกาลโก เอหิปัสสโก ฯ ที่กล่าวถึงคุณพระธรรม - อุ-อุชุปฏิปันโน ภควโตสาวสงโฆ หมายถึงพระสงฆ์ [แถวที่ 5] อะ-อะระหัง หมายถึงคุณสมบัติของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าสูงสุด เป็นต้น

(3) **ยันต์โลกทรัพย์ 5 แถว** -ในทางยันต์ขลังมีเป้าหมายเพื่อ เมตตามหานิยม หนุนดวงชะตาความสำเร็จ ราชีประจำตัว และคาถามหาเสน่ห์ที่จะประกอบด้วยอักษรยันต์ที่เป็นคำจารึกว่า นะโมพุทฺธายะ นเมติ ขอความนอบน้อมจงมีแด่พระพุทธเจ้า จากยันต์ที่ยกมาจะทำให้เห็นว่าทั้งหมดสื่อโลกทัศน์ทางพระพุทธศาสนา เป็นพระรัตนตรัยอันเป็นความเชื่อสูงสุดในพระพุทธศาสนา ทั้งหมดเป็น บทสรรเสริญบูชาพระรัตนตรัย หรือพระพุทธพระธรรม พระสงฆ์ แนวคิดดังกล่าวจึงสัมพันธ์กับระบบคิดทางศาสนา หรือมีโลกทัศน์ทางพระพุทธศาสนาและปรากฏในยันต์

ภาพที่ 4 ยันต์ 5 ยอด | ยันต์ 5 แถว ยันต์มหาอุตม์ กับริหัสทางภาษา และโลกทัศน์พุทธรัตนตรัยที่บรรจุอยู่ในยันต์ (ภาพ : ออนไลน์)

2. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนามีจำนวนมาก แต่วิธีการจารึกคำสอนมีได้หลายวิธี เช่น การบันทึกเป็นคัมภีร์ ในอดีตบันทึกใส่แผ่นหิน ในหนังสือ ในไม้ ดังกรณีพระไตรปิฎกไม้ในเกาหลี จารึกหินที่เสาหินพระเจ้าอโศก หรือจารึกในแผ่นหินในพม่า รวมไปถึงจารึกคำสอนในใบลาน ในกระดาษผ่านระบบการพิมพ์แบบสมัยและปัจจุบันในรูปของระบบดิจิทัลที่สะดวกต่อการสืบค้นและพกพา ซึ่งแนวคิดในการจารึกมีคำสอนมีพัฒนาการมาพร้อมกับยุคสมัยของแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกันตามช่วงเวลาและโอกาส แต่โดยสาระสำคัญ ว่าด้วยการบันทึกคำสอนเป็นสำคัญ ในงานวิจัยของ พระพิชญ์พล สุวณฺณรุโป (รูปทอง) (2554) เรื่อง “การศึกษาหลักพุทธธรรมและคุณค่าที่ปรากฏในยันต์เทียนล้านนา : กรณีศึกษาเฉพาะในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง” ที่ให้ข้อมูลผ่านการ

วิจัยว่า “พุทธธรรมในยันต์เขียน ได้แก่ ไตรสรณคัมภ์ ไตรลักษณ์ อริยสัจ 4 ทิฏฐธัมมิกัตถะ โพชฌงค์ 7 พุทธคุณ 9 บารมี 10 และความไม่ประมาท ซึ่งลักษณะของหลักพุทธธรรมที่ปรากฏ...” รวมทั้งในยันต์เขียนนั้น เป็นการนำเอาส่วนที่สำคัญสรุปย่อเขียนเป็นยันต์เขียนขึ้นมาเพื่อเป็นอุบายวิธีในการเผยแผ่ธรรม เช่น อี สวา สุ ทู ส นิ ม เป็นต้น ในส่วนพุทธธรรมสำหรับผู้ทำยันต์เขียนและผู้บูชายันต์เขียน ได้แก่ ไตรสิกขา บุญกิริยาวัตถุ ๓ ราวาสธรรม สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 และอริยมรรคมีองค์ 8 ซึ่งไม่ได้เขียนแทรกไว้ในยันต์เขียน แต่จะเป็นการตั้งเป็นข้อปฏิบัติสำหรับผู้ทำยันต์เขียนและผู้บูชายันต์เขียนได้ปฏิบัติตาม

3.การเก็บรักษา/บันทึกคำสอนทางศาสนา จากการถอดรหัสธรรมจากยันต์โสฬส จะพบว่าทำให้ค่าตัวเลขที่ปรากฏในยันต์จะพบเป็นการวาง “กลศาสตร์” ในทางคณิตศาสตร์คือทำให้เลขยันต์เหล่านั้นเป็นยันต์ที่สะท้อนออกมาเป็นโลกทัศน์ของยันต์ จะพบว่าโลกทัศน์ทางพระพุทธศาสนาปรากฏในวิถีทางพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ 9 ว่าด้วยพุทธคุณ 9 1 เท่ากับสภาวะของพระนิพานที่มีเพียงหนึ่งเดียว เป็นต้น โลกทัศน์ของยันต์ว่าด้วยเรื่องของยันต์เป็นสำคัญ สะท้อนให้เห็นว่ายันต์มีความหมายในทางคณิตศาสตร์และการแฝงฝังคำสอนในทางพระพุทธศาสนา ดังปรากฏในยันต์ของ

4. ภูมิปัญญาทางกลศาสตร์และการคำนวณในยันต์ แนวคิดในอดีตศาสตร์ทางสถิติหรือตัวเลข อาจสะท้อนเป็นค่านิยมของยันต์ ซึ่งในทางพระพุทธศาสนาจะมีคำสอนจำนวนมาก แต่การใส่ตัวเลขเข้าไปเป็นการสะท้อนค่านิยมความเชื่อเกี่ยวกับยันต์ได้จำนวนมาก และในยันต์เหล่านั้นสะท้อนออกมาเป็นปรากฏการณ์ของการอยู่และเกิดขึ้นเกี่ยวกับยันต์เป็นสำคัญ ทำให้เห็นว่ายันต์มีคุณค่าในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของคำสอนที่เป็นประโยชน์ต่อหลักการและความสำคัญของพระพุทธศาสนา

5.การสะท้อนกระบวนการทัศน์ความเชื่อทางสังคม หมายถึงยันต์ไปสัมพันธ์กับความศักดิ์สิทธิ์ตามชุดความเชื่อสิ่งเชื่อและกลไกที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความเชื่อทางสังคม เช่น เชื่อว่ายันต์โสฬส “...ยันต์นี้มีคุณานุภาพมาก อาจป้องกันบำบัดเสียซึ่งอุปัทวอันตรายทั้งปวง ก่อให้เกิดลาภสการมงคล คุ่มครองป้องกันให้ได้รับความสุขสวัสดิ เป็นมหาวิเศษนักแล เป็นทั้งทางอยู่คง แลเป็นเมตตาดด้วย ทำให้เกิดโภคทรัพย์เงินทอง ตามแต่จะใช้เถิด ยันต์นี้ใช้ได้ทุกประการ เวลาหล่อพระพุทธรูปสักการบูชา ควรลงพระยันต์นี้ใส่แผ่นทอง หลอมหล่อไปด้วย เพราะเป็นยอดมหายันต์ที่ศักดิ์สิทธิ์นักแล...” ดังกรณีของความเชื่อวัดไม่ถูกเผาทำลายนัยหนึ่งมาจากความเชื่อว่ายันต์โสฬส ที่วัดหน้าพระเมรุ การที่รัชกาลที่ 1 นำไปประกอบการสร้างเสาหลักเมืองในของกรุงรัตนโกสินทร์ รวมไปถึงการที่สมเด็จพระสังฆราชแพ ที่ใช้ที่อุโบสถวัดสุทัศน์ และท่านเองก็ได้เขียนยันต์ใส่ไว้ในหมอนสำหรับหนุนจนกระทั่งท่านมรณภาพ หรือเกจิคณาจารย์ในชั้นหลังก็ได้ยันต์เหล่านี้เป็นยันต์เอก อาทิหลวงพ่อดัด วัดชายนา จ.เพชรบุรี เป็นต้น แต่นัยของยันต์ในมิตินี้ว่าด้วยเรื่องของค่านิยมทางสังคมเดิกว่าด้วยเรื่องความศักดิ์สิทธิ์มีอานุภาพของความศักดิ์สิทธิ์นั้นด้วย

ดังนั้นข้อมูลที่ปรากฏสะท้อนให้เห็นว่ายันต์จะยังคงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนและส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนต่อความเป็นยันต์ในทางพระพุทธศาสนา และเป็นการสะท้อนหลักการคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ

6. ยันต์กับการชอนคำสอนในพุทธศาสนา

ยันต์ที่ปรากฏในร่างกายคนที่ถูกบันทึกไว้ ย่อมสะท้อนให้เห็นว่ายันต์เป็นโลกทัศน์ทางพระพุทธศาสนา เป็นองค์ความรู้ และเป็นกลวิธีของคนโบราณในการบันทึกคำสอนในทางพระพุทธศาสนาไว้ในคน การใช้จารึกแบบเดิมไม่คงทน เมื่อเกิดศึกสงคราม ยันต์หรือองค์ความรู้พระพุทธศาสนายังอยู่ในคน อยู่ในยามอยู่ในงานวิจัยเรื่อง “จิตุรัสกลกับยันต์ล้านนา” (วรรณษา อภัยรัตน์, 2556) ที่ให้ผลการวิจัยว่า “...ยันต์ล้านนามีบรรจุ ซึ่งเป็นการชอนคำสอนทางพระพุทธศาสนาว่า ด้วยกลวิธีบันทึกตัวเลขได้ 56 ซึ่งเท่ากับบทสวดในพุทธคุณ และเมื่อนำผลรวมทุกช่องมารวมกันได้ 56 ทั้งหมด...” หรือในงานเรื่อง “ความสำคัญของระบบเลขในคัมภีร์ตรีนิสิงเห” (ณัฐธัญ มณีรัตน์, ขานป์วิรัช ทัดแก้ว, 2562: 144-161) ที่สะท้อนผลการศึกษาว่า “... ตัวเลขพื้นฐานที่ใช้ในยันต์เกี่ยวข้องกับดวงดาว, มีการนำเอาแนวคิดทางศาสนา โดยเฉพาะพุทธปรัชญามาใช้อธิบายตัวเลข การศึกษาเลขยันต์ของชาวพุทธไทยโบราณกำหนดให้ศึกษาคัมภีร์ตรีนิสิงเห ซึ่งจัดอยู่ในคัมภีร์ลพพหุสลักหนึ่งใน 5 ปกรณ์ เนื่องจากคัมภีร์เล่มนี้มีบทบาทสำคัญในการประกอบพิธีกรรมทางไสยศาสตร์และการใช้เลขศาสตร์...” หรือในงานเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในยันต์ไทย” (ธีรโชติ เกิดแก้ว, 2555: 55-72) ที่ให้ผลการศึกษาว่า

“...รูปแบบของยันต์ไทยจะมีรูปทรงแบบเรขาคณิตคือ ทรงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม และรูปทรงอิสระที่มีอย่างหลากหลาย...ยันต์ หมายถึง การย่อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา และความเชื่ออื่นๆ ให้สั้นลงเพื่อสะดวกแก่การจดจำและนำไปใช้ โดยสื่อผ่านรูปทรง ลายเส้น รูปภาพ อักษร ตัวเลข คาถา ชื่อยันต์ และองค์ประกอบอื่นๆ ซึ่งพัฒนามาจากความเชื่อในคัมภีร์อรรถพเวทผ่านทางศาสนาพราหมณ์และพุทธศาสนาแบบม้นทรยาน ผสมผสานกับความเชื่ออื่น ๆ ในสังคมไทยจนกลายเป็นอัตลักษณ์ของยันต์ตั้งแต่ยุคสุวรรณภูมิจนถึงปัจจุบัน...”

ดังนั้นแนวคิดหนึ่งที่ปรากฏ อาจใช้คำว่าใช้รหัสของตัวเลขมาเป็นเครื่องหมายของการเขียน และการสะท้อนคิดให้ปรากฏ ในโลกทัศน์ทางพระพุทธศาสนา ดังนั้นการเผยแพร่หรือการชอนคำสอนในทางพระพุทธศาสนาอาจมีได้หลายวิธีและในหลายวิธีนั้นพระพุทธศาสนาได้สะท้อนคิดให้เห็นความสำคัญของการรักษาและเผยแพร่หรือการชอนคำสอนในทางพระพุทธศาสนาดังกรณีของการที่รัชกาลที่ 4 (พ.ศ. 2394/1851-พ.ศ. 2411/1868) ให้ขรัวอินโข่ง (มีชีวิตรอยู่ในสมัยรัชกาลที่ 3-4) วาดภาพเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาผ่านภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังที่วัดบวรนิเวศที่สื่อคำสอนผ่านภาพสไตล์ตะวันตก (สุรัชย จงจิตงาม, 2551: 44-53) การสร้างโลหะปราสาทที่แฝงเรื่องโพธิปักขิยธรรมทางพระพุทธศาสนา (ปัญญาพัฒน์ ธีระธำรงวีร์, 2560: 21-37) หรือการสร้างโลกทัศน์ทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏวัดอรุณราชวราราม เป็นต้น ดังนั้นการจารึกคำสอนในทางพระพุทธศาสนาผ่านยันต์สักไว้ในตัวคน ที่สัมพันธ์กับความเชื่อของคนในเรื่องความขลังศักดิ์สิทธิ์แต่อีกนัยหนึ่งกลายเป็นว่าคนเป็นช่องทางในการแฝงฝังบันทึกคำสอนให้ปรากฏขึ้น มีแนวคิดเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ผสมในตัวคนแล้วส่งต่อเป็นองค์ความรู้หัสธรรมทางพระพุทธศาสนาซึ่งจะช่วยให้เกิดการศึกษพระพุทธศาสนาในองค์รวมได้

7. บทสรุป

ยันต์หรือคติความเชื่อของยันต์เป็นโลกทัศน์ความเชื่อที่เนื่องด้วยสังคมแต่ในส่วนของการศึกษา ยันต์โศฬสวัตหน้าพระเมรุ สะท้อนคิดออกมาเป็นบทความทางวิชาการเพื่อจะบอกว่าพระพุทธศาสนามีหลักคำสอนหลักธรรม และจะเห็นว่านอกเหนือจากคติความเชื่อในเรื่องประวัติของอหินิหาร ความศักดิ์สิทธิ์จะพบว่ายันต์ของวัดหน้าพระเมรุยังเป็นรหัสธรรม คำสอนในทางพระพุทธศาสนาที่มีเป้าหมายเพื่อการทำจารึก บันทึกคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้เป็นคำสอนที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและเกี่ยวเนื่องกับพระพุทธศาสนา ซึ่งในการศึกษานี้ได้นำเสนอให้เห็นว่ายันต์นอกเหนือจาก ความศักดิ์สิทธิ์แล้ว ยังว่าด้วยหลักของการวางเลขบนใบความรู้ว่าด้วยตำราของ “ฮวงจุ้ย” ว่าด้วยตำราของการวางหลักเขตแดน รวมไปถึงกลศาสตร์ในทางคณิตศาสตร์ภูมิปัญญาของการ “สร้างรหัสธรรม” เป้าหมายเพื่อการสื่อสารและการรักษาคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ ดังนั้นหากนักการศึกษาหรือการจัดการศึกษาเพื่อพระพุทธศาสนาสามารถแสวงหาความรู้และสร้างรหัสธรรมคำสอนให้เกิดขึ้นได้ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการสืบทอดรักษาพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญด้วย ก็จะเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง

8. เอกสารอ้างอิง

- กิตติพัฒน์ เพ็ชรทองนะ. (2551). การตั้งชื่อยันต์ของคนไทย. *ปริญญาอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาวิชาภาษาไทย)*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดิเรก ด้วงลอย และ (2563). ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบ้านสวน จังหวัดสุโขทัย. สุโขทัย : กองทุนพระครูสุพัฒนพิธาน (ทองดี มหาวิโร).
- ณัฐธัญ มณีรัตน์, ขานปวีชช์ ทัดแก้ว. (2562). “ความสำคัญของระบบเลขในคัมภีร์ตรีนิสิงเห”วารสารอักษรศาสตร์ ปที่ 48 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2562): 144-161.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jletters/article/view/199607/139382>
- ณัฐธัญ มณีรัตน์, ขานปวีชช์ ทัดแก้ว. (2561). องค์พระและสุณนิพพานในคัมภีร์ตรีนิสิงเห. วารสารพุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 25 (3) (กันยายน - ธันวาคม 2561): 8-26.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jbscu/article/view/160976/116082>
- ณัฐธัญ มณีรัตน์. (2560). คัมภีร์ตรีนิสิงเห : การตรวจสอบชำระและบทบาทในสังคมไทย- Trinisinghe : a critical edition and its roles in Thai society. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/60678>
- ธีรโชติ เกิดแก้ว. (2555). “การศึกษาเชิงวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในยันต์ไทย”. *วารสารพุทธศาสนศึกษา*. 19 (2) (พฤษภาคม - สิงหาคม 2555): 55-72.
http://www.cubs.chula.ac.th/old/images/journal_Thai/V19_2.pdf
- เทพย์ สาริกบุตร. (2501). *พระคัมภีร์พระเวทฉบับจัดตุลบรรพ*. (กรุงเทพฯ ฯ : อุตสาหกรรมกรมการพิมพ์)

- ปัญจพัฒน์ ธีระธำรงวีร์. (2560). โลหะปราสาท แสงแห่งธรรม. *เจ-ดี : วารสารวิชาการ การออกแบบ ภาพวาดลัทธิ*. 4 (1) (มกราคม-มิถุนายน) :21-37.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jed/article/view/99813/77536>
- พระพิชญพล สุวณฺณรูป (รูปทอง). (2554). การศึกษาหลักพุทธธรรมและคุณค่าที่ปรากฏในยันต์เทียน ล้านนา : กรณีศึกษาเฉพาะในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัย (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา)*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระครูสิริปริยัตยานุศาสน์ และคณะ. (2562). “ความเชื่อเรื่องยันต์ในล้านนาจากมุมมองพระพุทธศาสนา”. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*. 6 (4) (มิถุนายน 2562) : 1999-2022.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/192457/139834>
- วรรณิษา อภัยรัตน์. (2556). จัดุรัสถกกับยันต์ล้านนา. *ภาควิชาคณิตศาสตร์และสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*
- วานิษา บัวแย้ม. (2556). “ศึกษาแนวคิดยันต์รูปตัวละครรามเกียรติ์”. กรุงเทพฯ : คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
http://www.thapra.lib.su.ac.th/thesis/showthesis_th.asp?id=0000008822
- วัชรีย์ สวามิวัศดุ์ : บรรณาธิการ. (2559) *วัดพระเมรุราชิการาม. พิมพ์ครั้งที่ 3*. กรุงเทพฯ : แกลเลอรี การพิมพ์.
- วิลักษณ์ ศรีป่าซาง. (2558). “คง เข้ม ข่าม ขลังเครื่องรางล้านนา”. *วารสารราชชมงคลล้านนา*. 3 (1) (มกราคม – มิถุนายน 2558) : 13-27.
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/balajhss/article/view/75181/60597>
- สุรัชย์ จงจิตงาม. (2551). ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับจิตรกรรม ภาพพระบพสุริยะจักรวาลภาพแรกของไทย ฝีมือขรัวอินโข่ง ภายใต้การกำกับของ รัชกาลที่ 4. *วารสารวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. 1 (2) (เมษายน-กันยายน) : 44-53.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/fineartsJournal/article/view/77692/62310>
- สิโรตม์ ภินันท์รัชต์ธร. (2561). “จิตรกรรมภาพยันต์ตรีนิสิงเห เพดานหอพระไตรปิฎก วัดป่าไผ่ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี” *วารสารไทยคดีศึกษา*. 15 (1) (มกราคม - มิถุนายน 2561) : 47-96.
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/thaikhadijournal/article/view/139189/103368>
- สังคีต จันทนะโพธิ. (2552). *รอยสักสยาม*. กรุงเทพฯ : สยามบันทึก.
- อติชาติ เกตตะพันธ์ุอาจารย์เกริก อัครชินเรศ, พระจตุพล จิตตสัวโร, พระศุภชัย ชยสุโก. (2554). *คณิตศาสตร์ในระบบเลขยันต์ล้านนา*. ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัญชลี กีบปิ่นส์. (2559). “ยันต์ ความพันผูกทางพุทธธรรมภาษา และ ศิลปะ”. *วารสารช่วงมณู* *สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*. 11 (มกราคม - กันยายน 2559):

- 169-202.<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/khuangpaya/article/view/236003/162016>
- Chean Rithy Men. "The Changing Religious Beliefs and Ritual Practices among Cambodians in Diaspora", in *Journal of Refugee Studies*. Vol. 15, No. 2 2002, pp 222–233.
- Cummings, Joe. *Sacred Tattoos of Thailand: Exploring the Masters, Magic and Mystery of Sak Yan*. Singapore, 2011.
- Cummings, Joe, (2011) *Sacred Tattoos of Thailand: Exploring the Magic, Masters and Mystery of Sak Yan*, Marshall Cavendish.
- Dag Joakim Gamborg(2012) Japanese traditional tattooing in modern Japan. Japanese Master's Degree thesis. Faculty of Humanities University of Oslo.
<https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/24212/Gamborg.pdf?sequence=3&isAllowed=y>
- Drouyer, Isabel; Drouyer, Rene. *Thai Magic Tattoos The Art And Influence of Sak Yant*. Ed. River Books, 2013.
- Drouyer, Isabel, René Drouyer. "Tatouages Sacrés, Thaïlande, Cambodge, Laos et Myanmar. Un tatouage peut-il changer votre vie?". Paris, Soukha Editions, 2017.
- Drouyer, Isabel Azevedo; Drouyer, Rene, (2013) *Thai Magic Tattoos, The Art and Influence of Sak Yant*, Riverbooks editions.
- Drouyer, Isabel; Drouyer, Rene. *Thai Magic Tattoos The Art And Influence of Sak Yant*. Ed. River Books, 2013.
- De La Loubère, Simon เดอ ลาลูแบร์ , ซีมอน. 2014. Chod Mai Het La Loubère: Racha Anachak Siam จดหมาย เหตุ ลาลูแบร์: ราชอาณาจักรสยาม [A New Historical Relation of the Kingdom of Siam]. Translated by San T. Komonlabut สันต ท. โภมลบุตร. Nonthaburi: Sri Panya.
- F.P.A. Demeterio III,Janette Calimag, Mr. Bren Zafra, & Ms. Lady Aileen Ambion. (2016). *The Traditional Tattoos of the Philippine Cordillera Region: A Study on their differences in Appearance, Causes and Discursive Strengths*.
- Hannah Stephenson. (2019). *The Changing Status of Tattoos in Vietnamese Society*.
<https://theculturetrip.com/asia/vietnam/articles/the-changing-status-of-tattoos-in-vietnamese-society/>
- Harris, Ian. *Cambodian Buddhism: History and Practice*. Honolulu, 2008.
- Igunma, Jana. "Human Body, Spirit and Disease; the Science of Healing in 19th

century Buddhist Manuscripts from Thailand", in *The Journal of the International Association of Buddhist Universities*. Vol. 1, 2008, pp. 120–132.

Lars Krutak (2014) "Tribal Tattoos of Indonesia: An Ancestral Art." Pp. 188-192 in TATTOO (S. Pleasance, R-L. Torti, and P. Varejka, trans. and A. Gros, ed.). Paris and Arles: Musée du Quai Branly and Actes Sud. May.
https://www.academia.edu/8727302/_2014_Tribal_Tattoos_of_Indonesia_An_Ancestral_Art._Pp._188-192_in_TATTOO_S._Pleasance_R_L._Torti_and_P._Varejka_trans._and_A._Gros_ed._. _Paris_and_Arles_Mus%C3%A9e_du_Quai_Branly_and_Actes_Sud._May

Moe Moe Oo. (2016). *Tattoo Art in Myanmar Culture: Special Reference with State Bondsmen of Cavalry Corps*. Ministry of Education, Myanmar.
https://www.researchgate.net/publication/331649896_Tattoo_Art_in_Myanmar_Culture_Special_Reference_with_State_Bondsmen_of_Cavalry_Corps

Nataraja Moorthy Tharmar. (2015). *A Pilot Study on Tattooing Culture in Peninsular Malaysia*. Management and Science University
https://www.researchgate.net/publication/283258840_A_Pilot_Study_on_Tattooing_Culture_in_Peninsular_Malaysia

Rivers, Victoria Z. "Layers of Meaning: Embellished Cloth for Body and Soul", in Jasleen Dhamija, *Asian Embroidery*. New Delhi, 2004, pp. 45–66. ISBN 81-7017-450-3.

Swearer, Donald K. *Becoming the Buddha: the Ritual of Image Consecration in Thailand*. Princeton, 2004.

Simart Prateepavanich. (2015). The development of fashion from the beliefs and amulets of Thailand- การพัฒนาเสื้อผ้าแฟชั่นจากความเชื่อ และเครื่องรางของขลังของไทย. *Veridian E-Journal, Silpakorn University International (Humanities, Social Sciences and arts)*. 8 (5) July –December 2015: 59-73.
<https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/45418/37590>